

classification of inventory and the list of reasons for the need to create inventory at the enterprise are given. When creating inventory, you can never forget about keeping a balance. On the one hand, they can ensure uninterrupted production (that is, compensate for fluctuations in demand). But on the other hand, these are resources that are not used for a certain moment and, in addition to their own value, require additional costs for their maintenance. Inventory management is an extremely important element of any agricultural enterprise, as it affects production efficiency, product turnover, financial results and customer satisfaction. The main concepts of inventory management and their impact on the efficiency of agricultural enterprises were studied. It has been established that there is a traditional and a modern approach to inventory management. It has been proven that when managing inventory, all possible expenses for them should be taken into account. The main types of costs in inventory management are considered. It has been established that inefficient inventory management can lead to losses. The following tools are used for inventory management: inventory classification system, inventory rationing system, inventory accounting system, inventory control system, inventory management system using information technologies. The current state and development trends of agricultural enterprises, as well as the peculiarities of inventory management in the agricultural sector, are given. Modern methods of inventory management, which should be used to increase the efficiency of inventory management in agricultural enterprises, are characterized, including the conditions of martial law. It was established that during the martial law, the inventory management in the agricultural sector requires special approaches to ensure stability and continued functioning of enterprises. In addition, effective inventory management makes it possible to reduce the duration of the production and the entire operational cycle, reduce current costs for their storage, release part of the financial funds from the current economic turnover, reinvesting them in other assets.

Keywords: *management, inventory, inventory management, efficiency, agricultural enterprises, demand, supply, costs, profit.*

УДК 631.15:331.522.4(477)

DOI: 10.31673/2415-8089.2024.043440

Голобородько Альона Юріївна,
д.е.н., професор,
Державний університет
інформаційно-комунікаційних технологій
Кишенич Софія Олександрівна,
магістрантка,
Державний університет
інформаційно-комунікаційних технологій

ОЦІНКА СТАНУ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА СІЛЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження трудового потенціалу на сільськогосподарських підприємствах України зумовлена браком робочої сили, старінням сільського населення та зниженням професійної кваліфікації працівників. Ці виклики потребують наукового аналізу механізмів відтворення та розвитку трудового потенціалу для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах глобальних змін. Сільське господарство залишається базовим сектором, який забезпечує продовольчу безпеку та експортний потенціал України. Зростання кількості аграрних підприємств спостерігається у таких регіонах, як Вінницька, Дніпропетровська та Кіровоградська області, проте дефіцит трудових ресурсів посилюється через демографічні й технологічні зміни. Особливої уваги потребують інвестиції в модернізацію інфраструктури, впровадження сучасних технологій і розвиток сталих практик для підвищення продуктивності. Подальші дослідження мають

зосередитися на аналізі наслідків технологічних змін для трудового ринку, пошуку шляхів сталого розвитку сільських громад і розробці інноваційних підходів до професійного розвитку працівників. Перспективним напрямом є вивчення регіональних диспропорцій продуктивності аграрного сектору й запропонувати стратегії для їх усунення з урахуванням екологічної та економічної стійкості.

Ключові слова: *трудова потенція, підприємство, розвиток, чинники, сільське господарство*

Вступ. Актуальність дослідження трудового потенціалу на сільськогосподарських підприємствах України зумовлена стійким браком робочої сили, старінням сільського населення та зниженням професійної кваліфікації сільськогосподарських працівників. Зазначені виклики потребують комплексного наукового аналізу механізмів відтворення та розвитку трудового потенціалу, здатного забезпечити ефективне функціонування та конкурентоспроможність вітчизняного аграрного виробництва в умовах глобальних економічних трансформацій. Особливої значущості набуває дослідження соціально-економічних детермінант формування якісного трудового потенціалу, впровадження інноваційних підходів до професійного розвитку та мотивації працівників сільськогосподарської галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад дослідження трудового потенціалу на сільськогосподарських підприємствах зробили Петро Гайдуцький, Лариса Шепотько, Микола Кропивко, які присвятили свої наукові праці комплексному аналізу відтворення та розвитку трудових ресурсів аграрного сектору. Зокрема, у монографії Віталія Нелепа "Управління трудовим потенціалом сільських територій" [1] розкрито концептуальні підходи до формування та реалізації трудового потенціалу в аграрній сфері. Наукові розвідки Олени Бородіної [2] та Інни Прокопи [3] присвячені дослідженню соціально-економічних аспектів відтворення людських ресурсів на селі. Важливі аспекти мотивації та розвитку трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств висвітлено у працях Світлани Мельник [4] та Олександра Дацій [5]. Комплексний науковий аналіз проблем формування та реалізації трудового потенціалу представлено в колективній монографії за редакцією Миколи Маліка [6]. Однак у існуючих добутках наукової спільноти не висвітлені особливості і тенденції розвитку трудового потенціалу на сільськогосподарських підприємствах України у сучасних невизначених умовах діяльності.

Метою статті є дослідження стану розвитку трудового потенціалу на сільськогосподарських підприємствах України, виділення ключових тенденцій, розвитку і чинників формування трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств у сучасних невизначених умовах діяльності.

Методологія дослідження. Методологію дослідження становить аналіз наукових публікацій, звітів та статистичних даних, пов'язаних із формуванням і розвитком трудового потенціалу. У статті використовуються такі загальнонаукові методи, як пізнання, узагальнення, системний аналіз, синтез. Застосовуються спеціальні методи, а саме: соціологічний, маркетинговий та статистично-економічного аналізу. У ході дослідження використовуються наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених для дослідження особливостей формування трудового потенціалу на сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу.

Структура економіки України у 2023 році демонструє значні коливання у розподілі підприємств за видами діяльності (рис. 1).

Отже, аналіз розподілу підприємств за видами діяльності у 2023 році показує, що сектор торгівлі значно домінує над іншими секторами, такими як промисловість, сільське господарство, будівництво та транспорт. Для забезпечення збалансованого економічного розвитку країни необхідно посилити державну підтримку стратегічно важливих галузей, таких як промисловість та транспорт. Залучення інвестицій у будівельний сектор допоможе розбудувати інфраструктуру, необхідну для розвитку інших галузей. Підтримка технологічних

інновацій у сільському господарстві сприятиме підвищенню продуктивності та ефективності в цьому секторі. Зрештою, збалансований розвиток усіх секторів сприятиме диверсифікації української економіки, збільшенню зайнятості та забезпеченню довгострокового зростання.

Найбільша частка українських підприємств (25,8%) зосереджена в секторі торгівлі. Це свідчить про високу мобільність цієї галузі, яка забезпечує швидкий обіг капіталу та відіграє центральну роль у її взаємодії з іншими секторами економіки. Торгівля виступає посередником між виробниками та споживачами, створюючи умови для стабільного функціонування економічної системи, гарантуючи рух продукції від місця виробництва до кінцевого споживача.

Разом промисловість і сільське господарство становлять понад чверть від загальної кількості підприємств, що підкреслює їх важливу роль як основи економічної системи країни. Промисловість виробляє споживчі товари та сировину, які використовуються в будівництві, транспорті та інших галузях. Сільське господарство, з іншого боку, відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни і є джерелом сировини для харчової промисловості та експорту. Разом ці сектори формують основу для стабільного функціонування внутрішнього ринку та генерують експортний потенціал України.

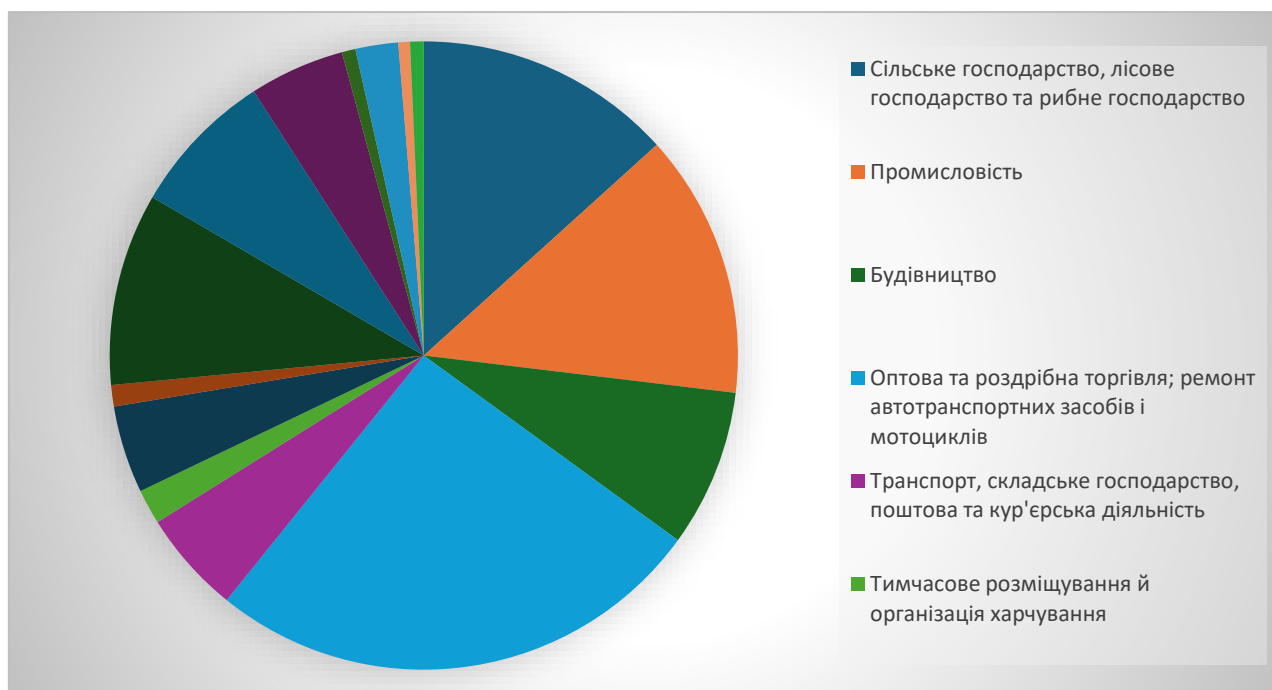

Рис. 1. Кількість діючих підприємств за видами діяльності у 2023 році

Джерело: сформовано автором на основі [7]

Аналіз структури економіки України у 2022 та 2023 роках свідчить про незначну, але важливу зміну частки підприємств в основних секторах: з 25,7% у 2022 році до 25,8% у 2023 році. Така стабільність підтверджує важливу роль торгівлі в економічній системі України. Торгівля гарантує швидкий обіг капіталу та залучає велику кількість МСП.

Частка промислового сектору дещо знизилася з 13,9% у 2022 році до 13,6% у 2023 році. Це може свідчити про певне уповільнення виробничого процесу або зменшення кількості активних підприємств через макроекономічні виклики. Незважаючи на це, промисловість залишається другим за значенням сектором, який постачає сировину та товари для інших галузей.

Частка сільського, лісового та рибного господарства зросла з 12,6% у 2022 році до 13,3% у 2023 році. Це є позитивним сигналом і може свідчити про збільшення кількості активних сільськогосподарських підприємств та зміцнення сектору в умовах економічних змін. Аграрний сектор залишається одним з базових елементів економіки України, забезпечуючи продовольчу безпеку та експортний потенціал країни.

Частка будівельного сектору зменшилася з 8,2% у 2022 році до 8,1% у 2023 році, що свідчить про можливе зниження інвестиційної активності в цьому секторі. Це незначне зниження може бути пов'язане з макроекономічною нестабільністю або обмеженим фінансуванням великих інфраструктурних проєктів.

Сектор транспорту та складського господарства демонструє позитивну динаміку: його частка зросла з 5,0% у 2022 році до 5,3% у 2023 році. Це може свідчити про посилення логістичних процесів та розвиток транспортної інфраструктури, що є важливим для забезпечення взаємозв'язків між секторами економіки.

На рис. 2 узагальнені основні показники динаміки основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств України за 2014-2023 роки.

Аналіз кількості підприємств за регіонами України є важливим інструментом оцінки економічної активності та виявлення тенденцій розвитку різних регіонів країни. Зокрема, дослідження змін у динаміці кількості підприємств за регіонами у 2022-2023 роках є важливим для України в цей період, який ознаменувався складними економічними умовами, спричиненими війною, кризою та адаптацією до нових реалій.

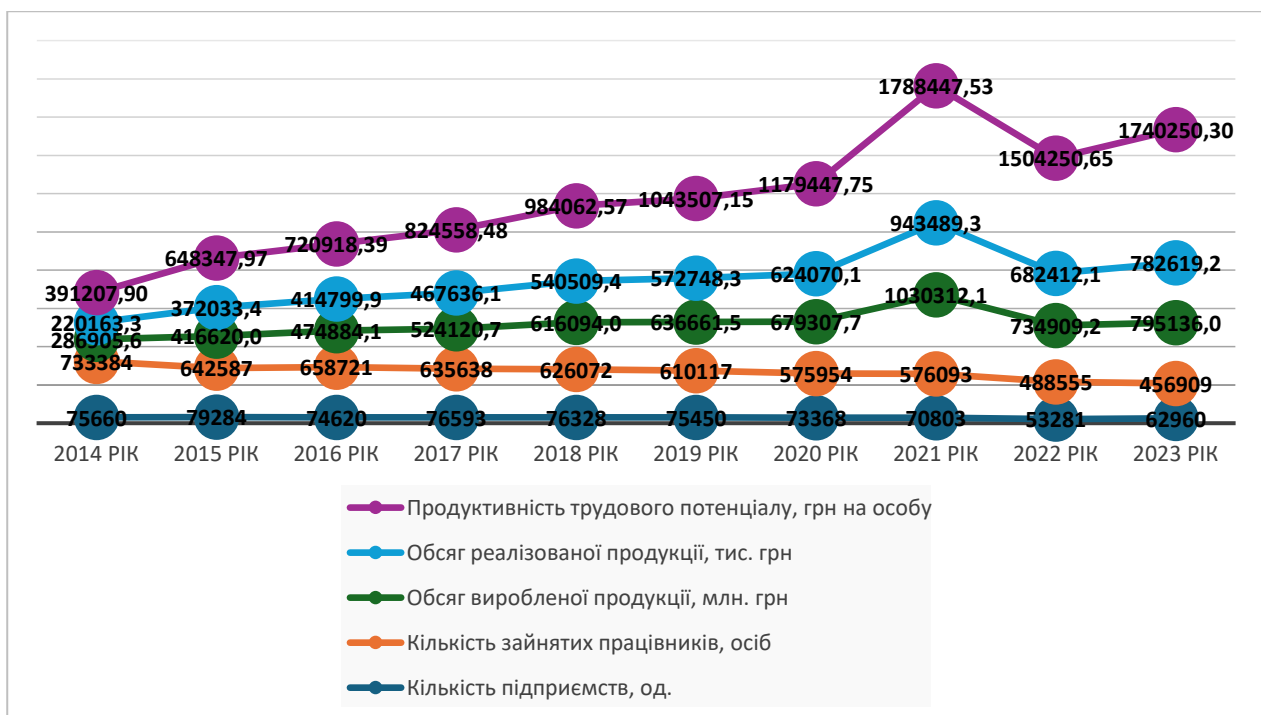

Рис. 2. Динаміка основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств України

Джерело: сформовано автором на основі [7]

Дані про кількість підприємств у сільському, лісовому, рибному господарстві, виробництві зернових, однорічних та дворічних культур дозволяють зробити висновки про ситуацію в аграрному секторі, який є основою української економіки. Аналіз таких змін дає можливість не лише оцінити ефективність адаптації підприємств до поточної ситуації, але й визначити потенційні напрями для інвестицій та відновлення.

Аналіз кількості діючих підприємств в Україні за регіонами у 2022-2023 роках демонструє важливі тенденції, які відображають динаміку економічного розвитку країни в умовах поточних викликів. Загалом кількість підприємств зростає в більшості регіонів, що свідчить про поступове відновлення економічної активності та адаптацію до нових умов ведення бізнесу.

У 2023 році зростання у сільському, лісовому та рибному господарстві було особливо сильним, причому кількість підприємств значно збільшилася в багатьох регіонах. Наприклад, у Вінницькій області кількість підприємств у цьому секторі зросла на 13,8% з 3 706 до 4 219.

Аналогічна тенденція спостерігалася і в Дніпропетровській області, де кількість підприємств у цьому секторі зросла з 5 299 до 5 894 (+11,2%). Це свідчить про те, що аграрний сектор відіграє важливу роль в українській економіці, особливо як джерело продовольчої безпеки та експорту.

У той же час, в деяких регіонах кількість підприємств є стабільною, що може свідчити про насиченість ринку або пригнічення економічної активності. Наприклад, у Закарпатській області кількість підприємств у секторі сільського, лісового та рибного господарства залишається стабільною на рівні 1407. Це можна пояснити географічними особливостями регіону та обмеженим розвитком великих сільськогосподарських підприємств.

На особливу увагу заслуговують області, де кількість підприємств, що займаються вирощуванням зернових, значно зросла. Наприклад, у Кіровоградській області кількість підприємств у секторі зросла з 3 779 до 4 065 (+7,6%). Це свідчить про те, що сільське господарство в регіоні, який є одним з найбільших виробників зерна, активно розвивається. Це, ймовірно, пов'язано зі значними інвестиціями у відновлення аграрного сектору після економічних труднощів 2022 року.

На увагу заслуговують регіони, які суттєво постраждали від бойових дій. У Луганській області, наприклад, кількість зерновиробничих підприємств у 2023 році становила 550, що є значним зростанням порівняно з 69 у 2022 році. Це свідчить про те, що економічна активність починає відновлюватися навіть у регіонах, які постраждали від бойових дій.

У західному регіоні, зокрема у Львівській області, спостерігаються ознаки стабільності та позитивних зрушень. Кількість сільськогосподарських підприємств у регіоні зросла з 1941 до 2279 (+17,4%), що свідчить про те, що сільське господарство поступово розвивається у традиційно менш сільськогосподарських районах.

Таким чином, у 2023 році економічна ситуація в більшості регіонів демонструє позитивні зрушення, особливо в аграрному секторі. Найбільші прирости зафіксовані у традиційно аграрних областях - Вінницькій, Дніпропетровській, Кіровоградській та Миколаївській. Водночас спостерігається поступове відновлення економічної активності на територіях, що постраждали від бойових дій, що є важливим сигналом для подальших інвестицій та підтримки.

Для забезпечення сталого розвитку в країні необхідно інвестувати в розвиток транспортної та виробничої інфраструктури, приділяючи особливу увагу підтримці аграрного сектору в областях з високим потенціалом. Це не лише підтримає існуючу економічну активність, але й створить умови для довгострокового зростання.

Зайнятість населення на підприємствах за видами економічної діяльності у 2022-2023 роках у регіональному розрізі дозволяє оцінити зміни на ринку праці у складних економічних умовах. Особливу увагу приділено таким ключовим секторам, як сільське, лісове та рибне господарство, вирощування однорічних і дворічних рослин та вирощування зернових культур. Ці галузі відіграють важливу роль в економіці країни, забезпечуючи продовольчу безпеку та експортний потенціал. Однак макроекономічні виклики, зокрема військові дії, мали значний вплив на ринок праці, що знайшло своє відображення у зміні кількості зайнятих у різних регіонах України.

У 2023 році кількість працівників у ключових галузях, особливо в аграрному секторі, скоротилася в більшості регіонів України. Наприклад, у Вінницькій області кількість працівників у сільському, лісовому та рибному господарстві скоротилася на 8,3% - з 36 231 у 2022 році до 33 216 у 2023 році. Схожа тенденція спостерігалася і в Дніпропетровській області, де кількість працівників скоротилася на 6,9% (з 30 698 до 28 582). Це свідчить про загальну тенденцію до скорочення робочої сили в сільському господарстві, що, можливо, пов'язано як з економічними викликами, так і з впровадженням нових технологій.

Зайнятість у сільському господарстві, мисливстві та пов'язаних з ними сферах послуг також скорочується. У Київській області, одному з провідних регіонів країни, кількість працівників у цьому секторі скоротилася на 20,2% з 44 058 у 2022 році до 35 165 у 2023 році. У Полтавській

області цей показник зменшився з 37 539 до 36 204 (-3,6%), що також свідчить про зниження попиту на робочу силу.

У секторі вирощування однорічних та дворічних трав ситуація є більш стабільною. Наприклад, у Миколаївській області кількість працівників зменшилася лише на 0,6% з 15 188 у 2022 році до 15 103 у 2023 році. В Одеській області, з іншого боку, кількість працівників у секторі скоротилася на більш суттєві 4,9% (з 20 411 до 19 415).

Скорочення було ще більшим у зерновому секторі. У Хмельницькій області кількість зайнятих у секторі скоротилася на 5,1% з 18 256 у 2022 році до 17 317 у 2023 році. У Черкаській області кількість зайнятих у секторі зменшилася на 3,1%, з 21 563 до 20 891. Це може бути пов'язано з економічними труднощами, впровадженням механізації та технологій, які зменшують потребу в робочій силі.

Розвиток сільського господарства в Україні в період з 2014 по 2023 рік характеризувався позитивними змінами. Хоча на динаміку промислового виробництва істотний вплив зробили економічні та соціальні виклики, включаючи військові дії. У багатьох регіонах України виробництво неухильно зростає, що свідчить про стратегічну роль цього сектора в українській економіці. Однак у східних регіонах, які постраждали від війни, показники різко знизилися.

За аналізований період виробництво збільшилося в більшості регіонів. Це пов'язано з впровадженням нових технологій, інвестиціями в сільське господарство і підвищенням попиту на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому і зовнішньому ринках. Водночас виробництво в регіонах, які постраждали від військових дій (зокрема, у Донецькій та Луганській областях), значно скоротилося.

1. З 2014 по 2023 рік більшість регіонів України демонструють стабільне зростання обсягів виробленої продукції у сільському господарстві, що свідчить про адаптацію галузі до викликів та її стратегічне значення для економіки країни.

2. Найбільше зростання спостерігається у центральних (Вінницька, Кіровоградська), південних (Одеська, Миколаївська) та північних (Чернігівська) областях.

3. Регіони, що зазнали впливу воєнних дій (Донецька, Луганська області), демонструють суттєве скорочення обсягів виробництва, що вимагає додаткової уваги та інвестицій для їх відновлення.

4. Зростання у 2021–2023 роках у багатьох регіонах свідчить про ефективність впровадження сучасних технологій та зростання експортного потенціалу.

Цей аналіз підкреслює важливість сільського господарства як одного з найстабільніших секторів економіки України, що забезпечує продовольчу безпеку, формує значну частину ВВП країни та є основою для її економічного зростання.

Аналіз динаміки обсягу реалізованої продукції в сфері сільського господарства, полювання та супутніх послуг в період 2014-2023 років показує значні зміни в галузі. Ці зміни відображають загальні тенденції економічного розвитку країни, вплив глобальних і регіональних викликів, а також особливості агропромислового комплексу регіону. За цей час обсяги продажів зросли в більшості регіонів, але показники знизилися в східних регіонах, постраждалих від військових дій.

Згідно з даними, у період 2014-2023 років у більшості регіонів України відбулося значне зростання обсягів реалізованої сільськогосподарської продукції. Це пов'язано з кількома важливими факторами, такими як збільшення експортного потенціалу сільськогосподарської продукції, впровадження сучасних технологій виробництва та сприятливі погодні періоди. Найбільше зростання відбулося у 2021 році, що пов'язано зі стабілізацією економіки після пандемії COVID-19 та підвищенням світових цін на зернові та олійні культури.

У той же час в районах, постраждалих від військових дій, таких як Донецька і Луганська області, обсяг реалізованої продукції значно скоротився. Це є результатом руйнування інфраструктури, втрати частини сільськогосподарських угідь і загальної економічної нестабільності.

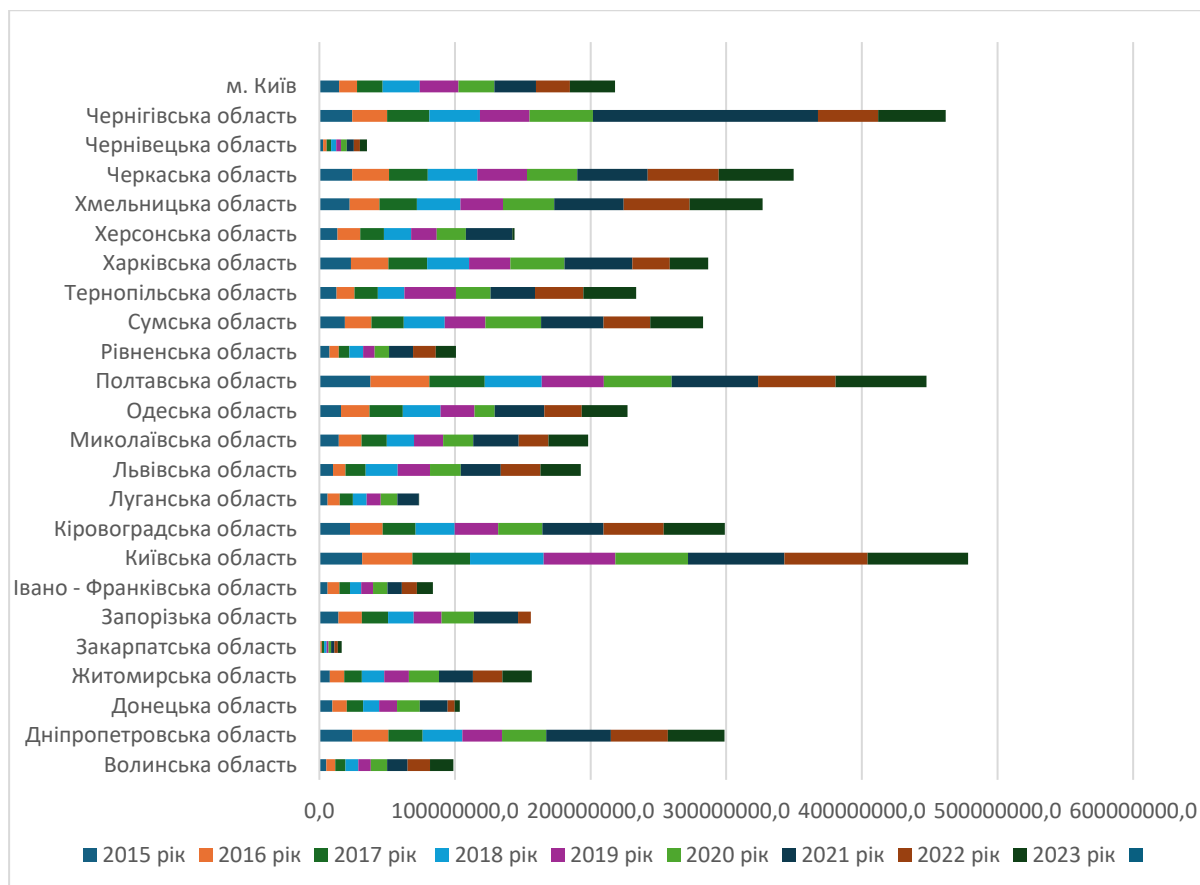

Рис. 3 *Обсяг виробленої продукції на сільськогосподарських підприємствах у 2014-2023 р.*
Джерело: сформовано автором на основі [7]

Вінницька область як і раніше залишається одним з лідерів за обсягом продажів. У 2014 році цей показник становив 17,5 млрд грн, а в 2023 році збільшився до 59,4 млрд грн. Зростання більш ніж на 239% свідчить про ефективну діяльність аграрного сектора регіону. Особливо високий показник був зафіксований у 2021 році (55,8 млрд грн), що свідчить про стабільний попит на зернові культури та продукцію тваринництва.

Полтавська область демонструє аналогічну тенденцію: обсяг продажів збільшився з 2014 року на 1,71 млрд грн, у 2023 році - на 6,47 млрд грн, що становить зростання більш ніж на 278%. Регіон є важливим центром з вирощення зернових і технічних культур, одним з лідерів аграрного сектора.

Західний регіон. Хмельницька область демонструє стрімке зростання обсягу продажів з 2014 року до 11,8 млрд грн, у 2023 році - до 52,1 млрд грн (+340%). Настільки значне зростання обумовлене активними інвестиціями в модернізацію сільськогосподарських підприємств, впровадженням нових технологій в рослинництві і орієнтацією на експорт.

Черкаська область також була одним з лідерів, і обсяг продажів збільшився з 1 млрд грн в 2014 році до 124 млрд грн, а в 2023 році - до 549 млрд грн. Розвиток регіону пов'язаний з високою продуктивністю тваринництва та вирощуванням технічних культур, таких як буряк.

Південний регіон. Одеська область демонструє стійке зростання обсягу продажів з 2014 року до 90 млрд грн, в 2023 році - до 320 млрд грн (+255%). Основними факторами успіху є вигідне географічне розташування, яке полегшує експорт продукції через порт, а також розширення посівних площ для вирощування зернових і олійних культур.

Миколаївська область також продемонструвала позитивну динаміку і збільшила обсяг продажів з 2014 року на 73 млрд грн, в 2023 році - до 276 млрд грн. Це свідчить про стабільний розвиток регіону, незважаючи на вплив військових дій у сусідніх регіонах.

Східний регіон. Донецька і Луганська області є винятком із загальної позитивної тенденції. У Донецькій області продажі впали з 2014 року до 66 млрд грн, у 2023 році - до 37 млрд грн (-

44%), а в Луганській області - з 31 млрд грн до 1200 млн грн. Це пов'язано зі значними наслідками військових дій, які обмежили сільськогосподарську діяльність у цих районах.

Співвідношення обсягу виробництва до обсягу реалізації продукції є важливим показником ефективності економічної діяльності, і аналіз цих даних за період 2014-2023 років дозволяє виявити як загальні українські тенденції, так і деталі розвитку окремих регіонів.

Висновки. Проведене дослідження виявило ключові тенденції та особливості розвитку трудового потенціалу й економічної динаміки аграрного сектору України. Дослідження підкреслює визначальну роль сільського господарства як базового сектору, який забезпечує продовольчу безпеку країни та експортні можливості. Було виявлено позитивну динаміку зростання кількості аграрних підприємств у таких регіонах, як Вінницька, Дніпропетровська та Кіровоградська області, незважаючи на макроекономічні виклики та регіональну нестабільність, спричинену військовими діями. Водночас зменшення чисельності робочої сили свідчить про наявність дефіциту трудового потенціалу, що посилюється технологічними змінами та демографічними факторами. Дослідження також акцентує увагу на необхідності цільових інвестицій у модернізацію аграрної інфраструктури, впровадження сучасних технологій та розвиток сталих практик. Такі заходи є критично важливими для підвищення продуктивності та пом'якшення негативного впливу зовнішніх факторів, таких як економічні кризи або геополітична напруженість. Відновлення та розвиток у поствоєний період найбільш постраждалих регіонів потребуватиме особливої уваги, враховуючи значні втрати в діяльності підприємств і зайнятості. Перспективними напрямками подальших досліджень є аналіз довгострокових наслідків технологічної модернізації для попиту на робочу силу, вивчення шляхів сталого розвитку сільських громад, а також розробка інноваційних політик для стимулювання інклюзивного зростання. Крім того, необхідно дослідити регіональні відмінності у продуктивності аграрного сектору та запропонувати стратегії для зменшення цих диспропорцій з урахуванням екологічної та економічної стійкості.

References:

1. Nelep, V. M. (2018). *Upravlinnia trudovym potentsialom silskykh terytorii* [Management of labor potential in rural areas]. *Monograph*. Kyiv: NNC "IAE", 456 p.
2. Borodina, O. M. (2019). *Liudskiy kapital na seli: naukovi osnovy, stan, perspektyvy rozvytku* [Human capital in rural areas: scientific foundations, state, development prospects]. : *Monograph*. Kyiv: Institute of Agrarian Economics. 278 p.
3. Prokopa, I. V. (2017). *Sotsialno-ekonomichnyi potentsial silskykh terytorii* [Socio-economic potential of rural areas]. *Monograph*. Kyiv: Institute of Economics and Forecasting, 312 pages
4. Melnyk, S. I. (2020). *Trudovyi potentsial ahrarnoho sektoru: teoriia i praktyka* [Labor potential of the agrarian sector: theory and practice]. *Monograph*. Kyiv: KP "Komprint", 402 p.
5. Datsii, O. A. (2019). *Innovatsiini mekhanizmy upravlinnia trudovym potentsialom* [Innovative mechanisms for managing labor potential]. *Monograph*. Kyiv: Naukova Dumka, 265 p.
6. Malik, M. Y. (Ed.). (2021). *Trudovyi potentsial silskykh terytorii: stan, perspektyvy rozvytku* [Labor potential of rural areas: state and development prospects]. Kyiv: NNTs "IAE". 521 p.
7. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>

HOLOBORODKO A. YU., KYSHENYCH S. O. ASSESSMENT OF THE DEVELOPMENT STATUS OF LABOR POTENTIAL AT AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE. *The relevance of studying the labor potential of agricultural enterprises in Ukraine is driven by the persistent shortage of workforce, the aging rural population, and the declining professional qualifications of agricultural workers. These challenges necessitate a comprehensive scientific analysis of the mechanisms for reproducing and developing labor potential capable of ensuring the effective functioning and competitiveness of domestic agricultural production under the conditions of global economic transformations. Particular importance is attributed to studying the socio-economic*

determinants of forming high-quality labor potential, as well as implementing innovative approaches to professional development and employee motivation in the agricultural sector.

The conducted research identified key trends and features in the development of labor potential and the economic dynamics of Ukraine's agricultural sector. It emphasizes the crucial role of agriculture as a foundational sector that ensures the country's food security and export opportunities. A positive trend in the growth of agricultural enterprises was observed in regions such as Vinnytsia, Dnipropetrovsk, and Kirovohrad, despite macroeconomic challenges and regional instability caused by military actions. At the same time, a reduction in the workforce highlights the existing labor potential deficit, exacerbated by technological changes and demographic factors.

The study also highlights the need for targeted investments in modernizing agricultural infrastructure, adopting modern technologies, and promoting sustainable practices. These measures are critically important for enhancing productivity and mitigating the negative impact of external factors such as economic crises or geopolitical tensions. The recovery and development of the most affected regions in the post-war period will require special attention, considering significant losses in enterprise activity and employment.

Prospective areas for further research include analyzing the long-term effects of technological modernization on labor demand, exploring pathways for sustainable rural community development, and designing innovative policies to stimulate inclusive growth. Furthermore, it is necessary to study regional disparities in the productivity of the agricultural sector and propose strategies to address these imbalances while considering ecological and economic sustainability.

Keywords: labor potential, enterprise, development, factors, agriculture.

УДК 658:338.2]:004

DOI: 10.31673/2415-8089.2024.044147

Гусєва Ольга Юрїївна,

д.е.н, професор,

Державний університет

інформаційно-комунікаційних технологій

Бойко Арсеній Олегович,

аспірант,

Державний університет

інформаційно-комунікаційних технологій

Шефкін Артур Володимирович,

магістрант,

Державний університет

інформаційно-комунікаційних технологій

НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті обґрунтовано напрями трансформації бізнес-процесів підприємств і шляхи підвищення ефективності управління ними на основі цифровізації. Проаналізовано останні тенденції та інноваційні підходи в сфері цифрових технологій, що дозволяють оптимізувати процеси управління та збільшити конкурентоспроможність на ринку. Запропоновано п'ятирівневу схему рівнів цифрового розвитку бізнес-процесів підприємств. Проведено детальний огляд ключових цифрових інструментів, для визначення поточного рівня цифрового розвитку підприємства. Обґрунтовано концептуальну схему стратегії цифрової трансформації бізнес-процесів підприємств.

Ключові слова: цифровізація; бізнес-процес, трансформація бізнес-процесів; управління підприємствами; ефективність управління; рівень цифрового розвитку; стратегії цифровізації.